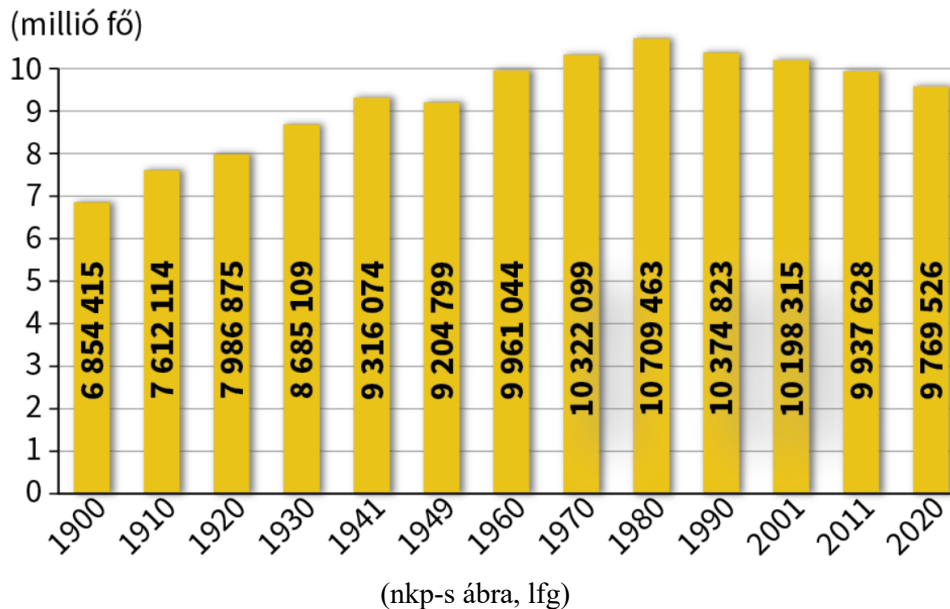

Magyarország gazdaságföldrajza

Magyarország gazdaságföldrajzi és társadalomföldrajzi elemzése (Marci)

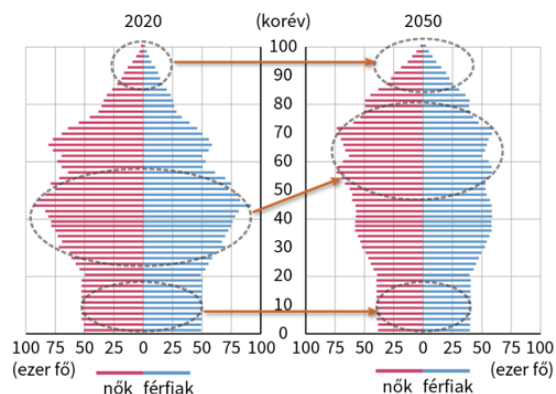
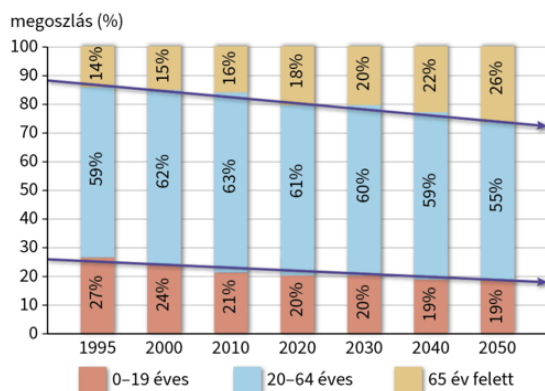
Magyarország népessége a 80-as évek óta fogy.

Népességet befolyásoló tényezők:

- 2. világháború - A háború alapvető természetéhez sajnálatos módon hozzátartozik, hogy az emberek elhaláloznak. Ennek következményeképp' fogható fel, hogy a népesség fogy, mivel egy halott személyt ritkán szoktak a népesség részeként tekinteni. Ezen tendencia a fenti diagrammon is megfigyelhető, 1941 és 1949 között a népesség csökkent.
- Ratkó-korszak - Ratkó Anna, aki az 50-es évek elején volt egészségügyi miniszter, betiltatta az abortuszt, melynek következménye lett, hogy a népesség száma növekedésnek indult. Ez főképp' 1949 és 1960 között figyelhető meg az ábrán.
- GYES bevezetése - A GYES (Gyermekgondozást segítő ellátás) a 70-es években lett bevezetve. Ezen intézkedés volt az oka annak, hogy a magyar népesség 1970-ről 1980-ra kiemelkedett (ábra).

Jelenleg a magyar népességben természetes fogyás figyelhető meg. Ennek a káros hatásai többek között az elöregedés (Dániel és Márton előadása, 9. osztály). Ennek hatásait már néhányszor leírtuk, így reméljük mostanra már mindenki megjegyezte.

Ismételten nkp-s ábra:

A népességszerkezet diagrammon jól megfigyelhető az előregeredés és a koporsó alakú korfa, mely természetes fogyásra utal.

A rendszerváltoztatás (Dani)

Előzmények:

- Kádár-rendszer gazdaságilag már teljesen fenntarthatatlan, ráadásul teljesen el volt Magyarország adósodva körülbelül mindenki felé (KGST, Szovjetunió, nyugati államok), főleg azért, hogy finanszírozza az ún. gulyáskommunizmust
 - A korszak politikáját átfogóan nevezik így, de alapvetően azt jelenti, hogy a többi szocialista államhoz képest magas életszínvonalat biztosított az állam (ingyenes oktatás, társadalombiztosítás, alacsonyan rögzített árak bizonyos termékekre [ismerős?]*), de valójában emögött nem volt igazi gazdasági fejlődés
- Gorbacsovna (szovjet pártfőtitkár) kevésbé agresszív külpolitikája volt (például nem küldött tankokat Budapestre)* (Glasnost und perestroika – openness and transparency)*
- 1980-as évek végén pártok alakulnak ki (SZDSZ, MDF, Fidesz stb.)

Politikai rendszerváltás

MSZMP-ből kivált az MSZP, megszűnt az egypártrendszer. 1990-ben tartották az első szabad választást, (amit természetes egyből jobboldaliak nyertek meg)*. Emellett kiléptünk a Varsói Szerződésből (szovjet-Nato), és a KGST-ből.

Gazdasági rendszerváltás

- Megszűnt a tervgazdálkodás, helyébe piacgazdaság lép
- Magyar termékek KGST-re voltak tervezve, világpiacon nem voltak versenyképesek
 - gazdasági visszaesés
 - infláció

Privatizáció: Állami tulajdonban lévő vállalatok, ingatlanok stb. magánkézbe adása. Ez nem történt tökéletesen, pl. nyugati cégek vagy Csányi bácsi filléreért felvásárolta az országot

Kárpótlási jegyek: 1991-ben kibocsátott értékpapírok, amiket a szocialista állam igazságtalanságai miatt (államosítás, kollektivizálás stb.) kárpótlásként alkottak meg. Ezt két dologra lehetett használni:

- Privatizációnál részvények, üzletekben tulajdonrész vásárlása
- Föld vásárlása

*-es részeket ki lehet hagyni, de ezt rátok bízom. Mást is ki lehet belőle szedni

Globalizáció Magyarországon (Bálint)

A globalizáció hatásai:

Magyarország felzárkózása: Előcsatlakozási Alap, majd 2004-ben az EU-hoz való csatlakozás után EU-s támogatások

Rendszerváltás után nőtt a választék, emiatt kialakultak üzletházak és bevásárlóközpontok, valamint szuper- és hipermarketek

Az üzleteik ellátását a cégek logisztikai központokkal oldják meg

Transznacionális vállalatok jelentek meg, zöldmezős beruházásokat hoztak létre, ezek munkalehetőségeket hoztak létre

A TNC-k emellett hoznak be magukkal technológiákat és gyorsítják az innovációk terjedését

Gazdasági világválság:

2008-ban az USA-ban pénzügyi válság bontakozott ki és ez kihatott Európára is (például a devizahitelt felvevőkre) -> 2012-es európai recesszió (gazdasági visszaesés)

Ezek csak mellékesen voltak megemlítve órán, de azért kell tudni

A magyar állam gazdasági szerepe (Laci)

Az állam általános tevékenységi körei (első lecke):

- Gazdasági működés szabályainak kialakítása
- Gazdaságpolitika kialakítása
- Állami vagyon birtoklása
- Köszolgáltatások biztosítása

A tervgazdaságban az államnak Magyarországon is kizárólagos szerepe volt. 1989 után piacgazdaság lett (ami nagyon-nagyon nem igaz, lásd 10/1. összefoglaló, de ezt kell megtanulni attól még...).

A rendszerváltást, a privatizációt az állam törvényekkel segítette. A legfontosabb vállalkozásoknak, amik ezelőtt csak az államtól függtek, így nem tudták magukat fenntartani, segítettek, hogy ne menjenek csődbe.

Fontos volt még a vállalkozások beindítása is. Mivel a jó munkásemberektől mindez távol állt, így az állam képzésekkel és adókedvezményekkel segítette őket.

Megjelentek az inkubátorházak, amikkel segítették a kkv-k fejlődését. Ezek ipari és szolgáltató létesítmények, amik korszerű eszközöket biztosítanak az üzlet beindításához.

A rendszerváltás után a legtöbb állami beruházás az autópálya-építések és az ipari park-építések terén volt, illetve jellemzőek a külföldi működőtőke beáramlását célzó intézkedések is (*nem halálgyár, Samsung-gyár épül Gödön*).

Mi az ipari park?

- Fejlett infrastruktúra széleskörűen elérhető
- Gazdasági tevékenységre alkalmas épületek
- Termelést kiszolgáló létesítmények

Épültek logisztikai központok is: ezekben árutárolás, árucseré, minőség-ellenőrzés stb. történik.

A magyar állam bevételei alapvetően az adókból és az EU-s támogatásokból jön.

Az adókat a következőképp csoportosíthatjuk:

A fontosabbakat (SZJA, TAO, ÁFA, alkoholok stb. után fizetett fogyasztási adó, iparüzési adó **fele**) meg kell tanulni.

Az összes állampolgár számára fontos, és így az állam által biztosított szolgáltatásokat közszolgáltatásoknak nevezzük (áram, víz, gáz, távhő, szennyvíz, hulladék, közösségi közlekedés, oktatás, egészségügy, színházak, posta). Ezen kívül védelmi feladatokat is ellát (katasztrófavédelem, árvízvédelem, belvízvédelem, polgári védelem, honvédelem), illetve helyi-közzel a közbiztonságot is fenntartja (rendőrség, tűzoltóság, büntetés-végrehajtás, igazságszolgáltatás).

A közműolló a vezetékes ivóvízhálózat és a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítettségének egymáshoz való aránya.¹

- Elsődleges közműolló: egy kilométer ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízcsatorna-hálózat hossza méterben. (ideális esetben 1000)
- Másodlagos közműolló: a vízhálózatba és a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége. (ideális esetben 0%)

Foglalkoztatottság:

- Aktív keresők – foglalkoztatottak: bérből és fizetésből élnek, vagy vállalkozók
- Inaktív keresők: GYES, GYED, táppénz, **nyugdíjasok** stb.
- Munkanélküliek: komoly probléma
- Eltartott: gyerekek, diákok, háztartásbeli nők/férfiak stb.

Magyarországon, alapvetően az északkeleti régiókban komoly problémát jelent a munkanélküliség. Az állam megpróbálja ezeket az embereket az önkormányzatoknál foglalkoztatni, vagy közmunkaprogramokat indítani, hogy a statisztikák jól nézzenek ki, de ez nem jelent hosszú távú segítséget.

Magyar régiók (**Hunor**)

EU-ba lépéskor kellett létrehozni az akkori kormánynak a régiókat, mivel a magyar (vár)megyék túl kicsik voltak a többi nyugat-európai ország tartományaihoz képest.

3 (vár)megyéenként létrehoztak egy régiót (kivéve Pest), így létrehozva a 7 magyar régiót. Később Budapestet különválasztották, mert túl fejlett és így Pest további települései nem kaptak EU-s támogatást. Így ma 8 régió van, amiből Budapesten kívül, mindegyik az EU-s átlag alatt van.

- Nyugat-Dunántúl: Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala vármegyék
- Dél-Dunántúl: Somogy, Baranya, Tolna vármegyék
- Közép-Dunántúl: Veszprém, Komárom-Esztergom, Fejér vármegyék
- Pest: Pest vármegye - Budapest
- Budapest: Budapest
- Dél-Alföld: Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés vármegyék
- Észak-Alföld: Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyék
- Észak-Magyarország: Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyék

¹ Grafikonok itt: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Közműolló>

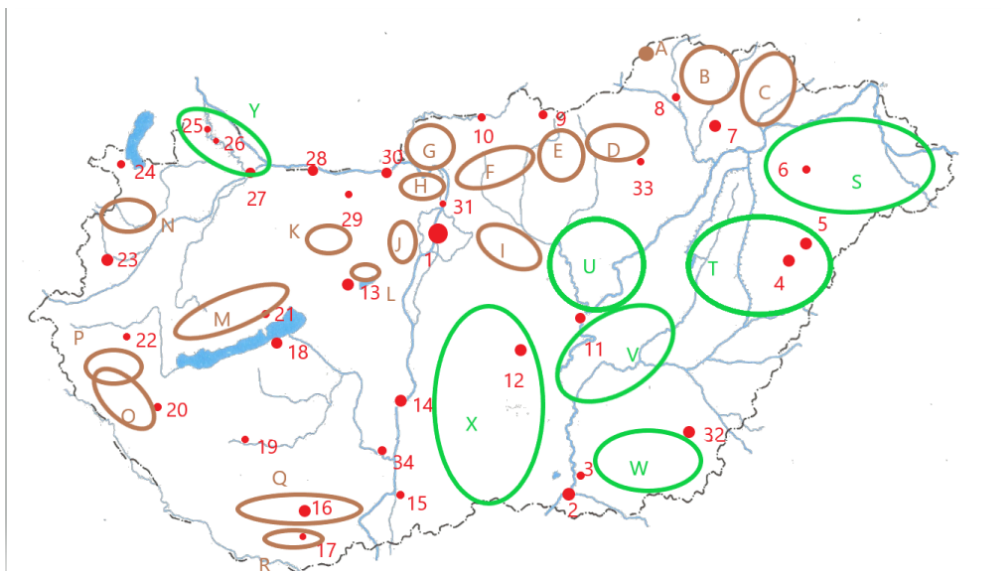

- Budapest
 - Főváros
 - Egyetemek
 - Közlekedési és ipari (és kereskedelmi, kulturális, politikai) központ
 - 19. Században nagyon iparosodott a város → nagymértékű urbanizáció → egyetlen világváros Magyarországon → sok beruházó → nagyon fejlett
- Pest
 - Régióközpont: Budapest
 - Budapest agglomerációja (bocsi Laci, de Székesfehérvár nincs itt) HAZUDSZ!!!

- Nagy ipari fejlesztések az elmúlt évtizedekben, mert Budapesten már alig van ipar és ezt helyettesíti
- Vác: cementgyár
- Százhalombatta: olajfinomító, hőerőmű
- Gödöllő: egyetem
- Budaörs, Törökbálint: Tesco, Auchan hipermarket, logisztikai központok
- Dunaharaszti: CocaCola palackozóüzem
- 2 alföldi régió
 - Régióközpontok: Szeged, Debrecen
 - Leginkább mezőgazdasággal foglalkoznak
 - Nagy munkanélküliség volt az egész keleti országrészen (kivéve Szeged – Pick gyár)
 - Autópálya építés fellendíti a gazdaságot
 - Kecskemét - Mercedes
 - Nyíregyháza - Lego
 - Debrecen - BMW, akkumulátor gyárak
 - Egyéb városok kisebb iparral:
 - Martfű - növényolajgyár
 - Algyő: kőolaj- és földgázmező
 - Mátészalka - Túrórudi
 - Jászberény - műanyaggyár
 - Tiszavasvári - vegyészeti üzem
 - Hódmezővásárhely - alumínium szerkezetek gyártása
 - Szolnok - Bige Holding Kft. *(megjegyzés: a termelés Pétfürdőn folyik)*
 - Hajdúszoboszló, Gyula - fürdővárosok, gyulai kolbász
 - Orosháza - baromfi
- Észak-Magyarország
 - Régióközpont: Miskolc
 - A rendszerváltás előtt nagy ipara volt, de nem volt gazdaságos, továbbá, miután Magyarország belépett a világpiacra, az itt előállított termékek nem voltak elég jók és így nem érte meg a gyárak fenntartása → elmegy az ipari tengely északról → elvándorlás → nagyon sok rozsdavezet
 - Hegyek lábánál fekvő települések kerültek figyelembe: Gyöngyös, Hatvan, Eger
 - Miskolc: szén- és vasbánya, kohászat
 - Kazincbarcika: BorsodChem Kft. (vegyiüzem)
 - Salgótarján: szénbánya, üveggyártás
- Közép-Dunántúl
 - Régióközpont: Székesfehérvár
 - Hasonlóan Észak-Magyarországhoz nagy ipara volt, de a nyugathoz való közelsége (ezáltal jó infrastruktúrája) és különfélebb termelése miatt sok befektetőt vonzott a térségbe, így meg tudott maradni rendszeren az ipara
 - Székesfehérvár: videoton, köfém, ikarus
 - Esztergom: Suzuki
 - Pétfürdő: műtrágya
- Nyugat-Dunántúl
 - Régióközpont: Győr
 - Szocializmusban alig fejlesztik
 - A nyugathoz való közelsége és az eleve jó infrastruktúra, majd az M1 autópálya megépítése fellendíti a gazdaságát (pl. Győr - Audi)
 - 2. legfejlettebb régió
 - Gyógyfürdők: Zalakaros, Hévíz, Bük, Sárospatak

- Szentgotthárd: Opel
- Szombathely: textil- és élelmiszeripar
- Zalaegerszeg: kőolaj, élelmiszeripar
- Dél-Dunántúl
 - Régióközpont: Pécs
 - A Dunántúli-Dombság nagyon megnehezíti a jó infrastruktúra kiépítését → A dombok között egyutcás falu (nincs gazdasági szerepük) → közlekedésgéogr. összeköttetés hiánya
 - Szocializmusban Jugoszlávia közelsége miatt nem fejlesztették (most se nagyon)
 - M6-os autópálya fejlesztett a régióban, de csak a Duna közeli városokat (+Pécs)
 - Kaposvár - cukorgyár
 - Pécs - Zsolnay porcelán
 - Paks - atomerőmű

Vaktérkép (Marci)

Az ábra minősége ilyen, de sajnos ezt kell szeretni. Akinek nem tetszik, legközelebb segíthet nekünk ábrát szerkeszteni.

FONTOS! - A térképen a pontok mérete nem jelzi a városok nagyságát, a pontok nem feltétlenül helyezkednek el a város pontos helyén, és a térkép nem feltétlenül jelöli az összes várost, mely a dolgozatban szerepelhet. A térképre az órán felsorolt városok és a vármegyeszékhelyek kerültek fel.

Ugyanez érvényes a domborzati képződményekre is. A hegységek és dombságok barnával, a síkságok zölddel vannak jelölve.

1. Budapest - vármegyeszékhely (technikailag)	A. Aggteleki-hegység
2. Szeged - vármegyeszékhely	B. Cserhát
3. Hódmezővásárhely	C. Zempléni-hegység
4. Hajdúszoboszló	D. Bükk
5. Debrecen - vármegyeszékhely	E. Mátra
6. Nyíregyháza - vármegyeszékhely	F. Cserhát
7. Miskolc - vármegyeszékhely	G. Börzsöny
8. Kazincbarcika	H. Visegrádi-hegység
9. Salgótarján - vármegyeszékhely	I. Gödöllői-dombság
	J. Budai-hegység

10. Balassagyarmat 11. Szolnok - vármegyeszékhely 12. Kecskemét - vármegyeszékhely 13. Székesfehérvár - vármegyeszékhely 14. Paks 15. Baja 16. Pécs - vármegyeszékhely 17. Harkány 18. Siófok 19. Kaposvár - vármegyeszékhely 20. Nagykanizsa 21. Veszprém - vármegyeszékhely 22. Zalaegerszeg - vármegyeszékhely 23. Szombathely - vármegyeszékhely 24. Sopron 25. Hegyeshalom 26. Mosonmagyaróvár 27. Győr - vármegyeszékhely 28. Komárom 29. Tata (Az univerzum közepe) 30. Esztergom - vármegyeszékhely 31. Vác 32. Békéscsaba - vármegyeszékhely 33. Eger - vármegyeszékhely 34. Szekszárd - vármegyeszékhely	K. Vértes L. Velencei-hegység M. Bakony N. Kőszegi-hegység O. Zalai-dombság P. Göcsej Q. Mecsek R. Villányi-hegység S. Nyírség T. Hajdúság U. Jászság V. Nagyunság W. Kőrös-Maros-köze X. Kiskunság Y. Szigetköz
--	--